

Michel Foucault velja za enega najbolj subverzivnih avtorjev druge polovice 20. stoletja. Bil je tisti, ki je sprevačal ustaljene miselne sheme, odpiral povsem nove vidike, svoj nos vtaknil v družbene prakse, ki dotlej niso bile deležne teoretske refleksije, pri tem pa spretno uhajal vsaki kategorizaciji, ki bi utegnila njegovo misel strpati v ta ali oni predal.

Prav zato Foucault še danes buri duhove, kar je potrdila tudi ognjevitna razprava ob izidu dveh novih slovenskih prevodov Foucaultovih del: »Družbo je treba braniti« (Založba Studia humanitatis) ter Rojstvo biopolitike (Založba Krtina). V debati so ob vodstvu Petra Klepca spregovorili sociolog Primož Krašovec (pisec spremne besede k »Družbo je treba braniti«) ter filozofa Aljoša Kravanja (prevajalec Rojstva biopolitike) in Zdravko Kobe (pisec spremne besede k isti knjigi).

Vštevši nova prevoda je v slovenščino preveden praktično celoten Foucaultov opus, kar kaže na izredno aktualnost Foucaultove misli v Sloveniji. Vendar, kaj dela Foucaulta tako aktualnega, zakaj se nam vselej znova vrača, tudi ko smo mislili, da smo z njim že opravili? Razlogi po mnenju govorcev tičijo v heterogenosti, nedokončanosti ter nekakšni neusidranosti njegove misli. Foucault je bil namreč nekdo, ki je bil lahko še včeraj strukturalist, danes maoist, jutri pa največji antimarksist... na koncu pa vse in nič od tega. Zato je bilo tudi rečeno, da »Foucault ni

eden, Foucaultov je več«, le-ti pa lahko odgovarjajo mnogim, celo izključujočim se teoretskim pozicijam.

Tako delo »Družbo je treba braniti«, ki zajema Foucaultova predavanja na elitni Collège de France iz let 1975 in 1976, ponudi mišljenje oblasti, ki lahko med drugim nadvse dobro deluje tudi v marksističnem okviru, saj predstavlja model, s katerim se da misliti specifiko kapitalistične »neosebne« oblasti. Oblast za Foucaulta namreč ni nekaj, kar bi izhajalo iz neke določene (središčne) točke in ne nekaj, kar bi lahko imel nekdo v lasti (npr. vladajoči razred) ter vršil represijo nad vladanimi. Oblast je za Foucaulta vse prej razmerje, mreža razmerij, nekaj dinamičnega in, kar si je morda težko predstavljati, nekaj konstitutivnega. Foucault tako v tem primeru prinaša razmisleke, ki jih lahko razumemo kot možnost modifikacije sicer nemalokrat rigidne in popreproščene marksistične teorije oblasti in ideologije.

A po drugi strani lahko z drugo novostjo, Rojstvom biopolitike, kurzom iz let 1978 in 1979, s Foucaultom pristanemo na povsem drugem bregu, ki ga zaznamuje popoln prelom z marksizmom ter (posledično) spogledovanje z neoliberalizmom. Foucault je v tem, takrat še povsem obskurnem miselnem toku, lociral premik, ki se je oddaljil tako od klasičnega liberalizma kot tudi od »klasičnega« kapitalizma in se podal na nekakšno »tretjo« pot. Po Foucaultu se je analogno temu zgodila tudi zamenjava »disciplinskega« dispozitiva z novim, »varnostnim« dispozitivom neoliberalizma, ki ga zaznamuje umik od iskanja (ene) resnice in spodbujanje, celo produkcija svobode. Prav zato je Foucault verjel, da neoliberalizem individuumu omogoča, da se nekako le izmakne lovkam oblasti – in zato do njega zavzel pogojno afirmativen odnos.

Kljub temu, da se udeleženci debate niso strinjali glede tega, kakšen predznak je treba pripisati izmuzljivemu Francozu, pa so se naposled vseeno zedinili v tem, da mu moramo priznati miselno drznost, ki ji težko najdemo par. Foucault je morda res zašel tudi na »dvomljiva« področja, a tja ga je gnal impulz, da je v situaciji, ko stari koncepti odpovedujejo, treba vleči

radikalne, čeprav tvegane poteze. Naj ga ljubimo ali sovražimo, Foucault si je upal misliti. In prav zato je prav gotovo spet in še vedno čas za Foucaulta.

Avtor poročila: Aljaž Zupančič

{fshare id=2211}